

PARA VE SERMAYE PİYASALARININ VERGİLENDİRİLMESİ (ÖNERİLER)

VERGİ KONSEYİ
FİNANSAL İŞ VE İŞLEMLERİN VERGİLENDİRİLMESİ
ALT ÇALIŞMA KOMİTESİ

İstanbul, Ekim 2004

PARA VE SERMAYE PİYASALARININ VERGİLENDİRİLMESİ (ÖNERİLER)

**VERGİ KONSEYİ
FİNANSAL İŞ VE İŞLEMLERİN VERGİLENDİRİLMESİ
ALT ÇALIŞMA KOMİTESİ**

İstanbul, Ekim 2004

Yayınlayan : Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
Yayın Adı : Para ve Sermaye Piyasalarının Vergilendirilmesi
Editör : İlkey Arıkan – TSPAKB Genel Sekreteri
Hazırlayanlar : Süleyman Morbel - TSPAKB Kıdemli İnceleme Uzmanı
Alparslan Budak - TSPAKB Araştırma ve İstatistik Müdürü
Zeynep Emre - TSPAKB Kıdemli Araştırma Uzmanı
Ekin Fıkırkoca - TSPAKB Kıdemli Araştırma Uzmanı
Basıldığı Matbaa : Printcenter
Tel. : (212) 282 41 90
Faks: (212) 280 96 04
Basım Yeri : İstanbul
Basım Tarihi : Ekim 2004, İlk Baskı
Yayın No. : 20

Bu kitap Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği ("TSPAKB") tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki değerler hazırlandığı tarih itibariyle güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Bilgilerin hata ve eksikliğinden ve ticari amaçla kullanılmasından doğabilecek zararlardan TSPAKB hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Bu kitapta yer alan bilgiler kaynak gösterilmek şartıyla izinsiz yayınlanabilir.

ISBN-975-6483-13-X

Sunuş

Küreselleşme ve teknolojideki hızlı gelişmelere bağlı olarak uluslararası sermaye hareketleri, mal ve hizmet hareketleri, yatırımlar, hatta emek, gittikçe daha mobil hale gelmektedir. Bu değişimin sonucu olarak uluslararası vergi rekabeti tercihlerin kullanılmasında önemli bir faktör olmaktadır. Vergilendirme, ülkelerin iç kararı, iç yönetim kararı olmaktan çıkmakta uluslararası trendlerin dışında kalınması ülkelerin ekonomilerinin geri kalmasına yol açmaktadır. Durum ülkemiz açısından değerlendirildiğinde özellikle gelişmekte olan ülkeler arası rekabette hemen hemen

tüm üretim faktörleri açısından yüksek vergi yüklerine sahip olduğumuz ortaya çıkmaktadır. Üretim maliyetleri içerisinde yer alan emeğin vergilendirilmesinde OECD ülkeleri arasında en yüksek vergi artışına ve vergi yüküne sahip bir ülke olmamız dışında, akaryakıt ve enerji maliyetlerindeki yüksek vergi oranlarına, uluslararası yatırım kararlarını etkileyen gerek para ve sermaye piyasası araçları üzerindeki yüksek vergi yükleri ve gerekse kurumlar vergisi oranlarındaki yükseklik ülkemizi dezavantajlı bir konuma getirmiştir. Bu yapının iyileştirilmesi açısından kayıt dışı ekonominin önlenerek vergi tabanının genişletilmesi ile birlikte kamu harcamalarındaki verimliliğin artırılması ve kamunun toplam milli gelir içindeki payının düşürülmesine yönelik adımlar etkin ve planlı bir şekilde atılmalıdır. Bu çerçevede kamu hizmetinin tanımı yeniden gözden geçirilmeli, sosyal dengelerin mutlaka gözetilmesi dikkate alınarak kamu hizmetlerinde yarar ilkesine her alanda geçilmelidir.

Şüphesiz tüm bu iyileştirmenin aynı anda ve her alanda yapılabilmesi hassas olan bütçe dengeleri gözönüne alındığında mümkün gözükmemektedir. Bununla birlikte öncelikler dikkate alınarak vergi oranlarında indirimle gidilmelidir. Bu yönüyle bakıldığında vergi rekabetinin en yüksek olduğu alanlar önceliklendirilmelidir ki

hareketliliği en yüksek olan sermaye faktörü dikkate alındığında ekonomideki büyümede en önemli etkisi olacak bu faktörün ön sıralarda iyileştirilmesi ve dolayısıyla gerek doğrudan yatırımlar ve gerekse portföy yatırımları açısından uluslararası sermayenin ülkemize daha çok çekilmesi hem sağlıklı büyümenin sağlanması hem faiz oranlarının düşürülmesi hem de önemli sorun olan işsizliğin düşürülmesi bakımından önem taşımaktadır.

Para ve sermaye piyasası araçlarının vergilendirilmesi, özellikle hassas dengeler içinde bulunan Türkiye ekonomisi açısından, büyük bir öneme haizdir. Vergi Konseyi olarak piyasaların tüm taraflarının yer aldığı geniş katımlı toplantılar yapılmış; çalışma grubunda sergilenen tüm fikirlerin ışığında bu rapor düzenlenmiştir. Dolayısıyla önerilen sistem, piyasaların beklentisine cevap vermesi yönünden önem taşımaktadır.

Mevcut sistemin, mükellef ihtiyaçlarına cevap vermediği, piyasaların derinleşmesini önlediği, vergi idaresinin vergileme potansiyeli açısından da tatmin edici sonuçları sağlamaktan uzak kaldığı bir gerçektir. Bu durumda, uluslararası portföy yatırımlarından ülkemiz hak ettiği payı alamadığı gibi ülke fonları da yurtdışına kaçmaktadır. Piyasaların bu sebeple yeterince derinleşmemesi, ekonomik krizlere karşı duyarlılığı artırmakta, kurumsallaşmayı önlemekte, işletmelerin sağlıklı ve uzun vadeli kaynaklarından finansman teminini kısıtlamakta ve özelleştirmenin gelişimini de zayıflatmaktadır.

Vergi sistemimizin bu açıdan zayıf olduğu hususlar şöyle özetlenebilir;

- Vergi sistemindeki tanımlar; para ve sermaye piyasası araçlarındaki gelişmeleri ve dinamizmi yeterince takip edememiş, kavramlar arasında birlik bozulmuş, yeni ürünler sistemin dışında kalmıştır.
- Menkul Sermaye İratları ve Değer Artış Kazançları olarak sistemimizde yer alan vergileme rejimi, son derece karmaşık ve dağınık bir görüntü arz etmektedir. Bu durum mükelleflerin vergiye uyumunu zorlaştıran sebepler arasındadır.

- Vergilemede yatay eşitlik bozulmuş, gerek araçlar gerekse mükellef grupları arasında farklı vergileme esasları ile farklı vergi yükleri oluşmuştur.
- Yerli yatırımcılar, dış ülkelerde kurdukları yatırım fonları ile yabancı statüsünde Türkiye’de işlem yapmakta, fonların dışarıya çıkışı yanında, bu fonların kurulması ve yönetilmesi yatırımın maliyetlerini artırmakta, bu ücretler yurtdışına kalmaktadır.
- Vergi yükü görüntü olarak yüksek ancak gerçek vergi yükü, yüksek beyan eşikleri ve sürekli ertelemeler nedeniyle son derece zayıftır. Bir anlamda sanal bir vergileme yapısı vardır. Ancak vazgeçilen vergiler, yatırımcıları cezbetmekten de uzaktır. Düşük vergi yüküne rağmen, vergileme tabanı gelişmemektedir.
- Her yıl uzatılan geçici maddeler nedeniyle, mükelleflerin uzun vadeli kararlar alabilmesi güçleşmekte, yatırımcılar özellikle yıl sonlarına doğru tedirginlik içine girmektedirler. Diğer bir ifade ile sistem, iç ve dış yatırımcılara olması gerekli güveni vermemektedir.

Ekonomi ile uyumlu, tarafların ihtiyaçlarını karşılayacak sistemin temel özellikleri ise şöyle olmalıdır.

- Menkul Sermaye İratları ve Değer Artış Kazancı kavramları, “Para ve Sermaye Piyasası Araçlarının Vergilendirilmesi” başlığı altında, ayrı bir bölümde yeniden yazılmalı, geçici maddelerden, maddeler arası karışık bağlantılardan, farklı enflasyon düzeltme yöntemlerinden arındırılarak, vergilendirme tümüyle bu bölümde basit ve anlaşılır şekilde düzenlenmelidir.
- Uluslararası sermaye hareketlerini ülkemize daha çok ve istikrarlı şekilde çekebilmek amacıyla, vergi oranı yüksek olmamalı, sistem basit olmalı ve geleceğe güven vermelidir. Böylece derinleşen piyasalarda daha yüksek vergi hasılatı elde etmek mümkün hale gelir. Aksi takdirde, kaynakların daha düşük oranlı ve daha basit vergilenen ülkelere kayması kaçınılmazdır.

- Bu sebeple en az 5 yıl süre ile düşük oranlı kaynakta kesinti sistemi, tüm yatırım araçlarının iratlarında ve alım satım kazançlarında uygulanmalı, istisnalar, beyan eşikleri ve enflasyondaki düşüş de dikkate alınarak karmaşık enflasyon düzeltme teknikleri kaldırılmalıdır.
- Beyan esasına bağlı vergilendirmede, performansın düşük olduğu maalesef bir gerçektir. Sözelimi, %10 kaynak kesinti ile B tipi yatırım fonlarından 2003 yılında 500 trilyon vergi geliri elde edilmiştir. Kaldı ki, emsal olabilecek Brezilya ile mukayese edildiğinde yatırım fonlarının yaklaşık 5 katı büyüklüğe ulaşılma potansiyeli mevcuttur. Buna karşılık, beyan esasına tabi tüm değer artış kazançlarından 2002 yılında tahakkuk eden vergi sadece 12 trilyon civarındadır. Beyan esasını daha ideal bir sistem olarak bilinmekle beraber, bu geçiş ancak vergi oranlarında çok önemli düşüşlerin sağlandığı ve Gelir İdaresinin çağın ihtiyaçlarına cevap verecek etkinlik ve verimliliğe ulaşması halinde mümkün olabilir.
- Kaynakta kesinti sisteminde, yabancı yatırımcıların ülkemiz açısından vergi yükü sıfır olmaktadır. Şöyle ki ülkemizde ödenecek vergileri yabancı yatırımcı kendi ülkesinde mahsup edebileceklerdir. Bu nedenle ülkemizde ödenecek vergi gerçekte diğer ülkeler tarafından finanse edilecektir.
- Önümüzdeki dönemde, "İpoteğe Dayalı Menkul Kıymet" (Mortgage) sistemi devreye girecektir. Bu araç uygun vergileme ortamında ülkemize fon girişini artıracak gibi, gayrimenkul piyasasının da canlanmasına, işsizliğin azalmasına yol açacaktır.
- Bankacılık aktif toplamının milli gelire oranı diğer ülkelerle mukayese edildiğinde oldukça düşüktür. Başta BSMV olmak üzere aracılık yükleri, işlemlerin yurtdışına taşınmasına yol açmaktadır. Aracılık yüklerinin kaldırılması, yurtdışındaki fonların ülkeye çekilmesinde yeterli kaynağı olmayan ülkemiz açısından önemli bir konudur.
- Ülkemizde tasarrufların artırılmasında, bireysel emeklilik sisteminin gelişmesi de ayrıca önemlidir. Toplam bireysel emeklilik fonları portföy büyüklüğü 130 milyon USD

mertebesindedir. Toplam tasarrufların artırılması bakımından, bireysel emekliliği yeterince motive edecek unsurlara vergilendirme sisteminde yer verilmelidir.

Bu kapsamda yapılacak düzenlemeler, ilk planda dahi vergi hasılatını azaltmayacağı gibi, ekonomide doğuracağı olumlu etkileri, sürdürülebilir büyümeye ve ekonomideki istikrara hizmet edecektir. Sonuçta vergi potansiyelinde de önemli artışlar doğacaktır.

Bu çalışmalarda yer alan tüm katılımcılara; çalışma grubunun değerli Başkan ve Üyeleri ile gerekli ortamı hazırlayan ve raporun oluşumunda büyük katkı sağlayan Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği'nin değerli Başkanı Müslüm Demirbilek'e, Genel Sekreteri İlkay Arıkan'a ve değerli uzmanlarına teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Mustafa UYSAL
VERGİ KONSEYİ BAŞKANI

İçindekiler

Para ve Sermaye Piyasalarının Vergilendirilmesi	1
Vergileme Sistemi	4
Mevduat Faizleri	6
Repo Gelirleri	9
Sermaye Piyasası Araçları Faiz Gelirleri	10
Sermaye Piyasası Araçları Alım - Satım Kazançları	14
Menkul Kıymet Yatırım Fonları ve Ortaklıkları, GYO, GSYO	19
Önerilerin Toplam Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi	20
Kurumlar Vergisi ve Hisse Senedi Kar Payları	21
Bireysel Emeklilik Sistemi	22
Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	22
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	22
İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler	23
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	23
Yatırımcıları Koruma Fonu	24
Finansal İş ve İşlemlerdeki Diğer Vergisel Yükümlülükler	24
Diğer Hususlar	25

Para ve Sermaye Piyasalarının Vergilendirilmesi (Öneriler)

Para ve sermaye piyasalarının vergilendirilmesinde, yatırımcıların karakteristik davranış biçimlerinin dikkate alınması, bugün gelişmiş ekonomilerin bile kabul etmek zorunda kaldıkları bir gerçektir.

Vergi politikamızın, ülkemizde yeterince gelişmemiş para ve sermaye piyasalarının gelişmesine katkıda bulunacak şekilde oluşturulması, iç tasarruflara önemli ölçüde ihtiyaç duyduğumuz bugünlerde bir zorunluluk olarak görülmektedir. Vergi politikamız yatırımcı tercihlerinin hızlı bir şekilde piyasalara yansıtıldığı etkin bir para ve sermaye piyasasının oluşmasına katkı sağladığı ölçüde Hazine'nin borçlanma maliyetlerini azaltıcı yönde etki yapacaktır.

Bilindiği gibi ülkemizde kamu borçlanma gereğinin büyüklüğü Hazine'nin borçlanma maliyetinin düşürülmesini ve borç vadesinin uzatılmasını gerektirmektedir. Yurt içi tasarrufların Hazine'ye asgari maliyetle ve uzun vadeli olarak transfer edilmesinin yolu yeterli derinliği olan, verimli ve etkin bir şekilde çalışan, yeterli büyüklüğe sahip bir para ve sermaye piyasasının oluşturulmasına bağlıdır. Böyle bir piyasanın oluşması yatırımcı tercihlerinin doğru bir şekilde piyasaya yansımaya bağlıdır. Bu yapılabildiği ölçüde, gerek yatırımcılar gerekse Hazine geleceğe yönelik planlarını daha isabetli bir şekilde yapabilir, risk değerlendirmelerindeki belirsizliği asgariye indirebilirler.

Ülkemizin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin ortak sorunu yatırımların finansmanı için gerekli olan kaynağın sağlanmasında karşılaşılan güçlüklerdir. Ekonomik kalkınma için ihtiyaç duyulan bu fonların esas kaynağı ulusal tasarruflardır.

Gelişme sürecindeki ülkelerde tasarrufların yetersizliği yanında ikinci bir sorun da bu birikimlerin ekonomik kalkınmaya hizmet edecek alanlara kanalize edilmesinde yaşanmaktadır. Zira, bir yandan yerleşik alışkanlıklardan vazgeçilememesi, diğer yandan da bu tür ülkelerde yeterli güven ortamının yaratılamaması birikimlerin üretken

olmayan biçimde, örneğin altın, yabancı para gibi araçlarda, hatta çok düşük getirilerle yurt dışı finans kurumlarında tutulmasına neden olabilmektedir.

Bu nedenlerledir ki, bugün, gelişme sürecini tamamlamış, ya da halen bu süreçte olan ülkelerin hemen hepsinde sermaye piyasası düzenlemeleri tasarrufların ulusal kalkınmaya hizmet edecek biçimde sermaye piyasası araçlarına yatırılmasını özendirici hükümler taşımaktadır.

Ülkemizde uzunca bir süredir devam eden yüksek enflasyon ve yüksek reel faiz oranlarındaki düşüşlerin, ekonomide istikrarın sağlanması ve Avrupa Birliği'ne giriş süreci gibi olumlu gelişmelerin, ekonominin her alanında olduğu gibi sermaye piyasalarında da olumlu yansımalarının olması beklenmektedir. Sermaye piyasalarımızın teşvikine yönelik olarak ve vergi düzenlemelerinin tasarrufların aktarıldığı alanlar üzerindeki önemli rolü dikkate alınarak ülkemizdeki finansal piyasaların derinleşmesini, halka açılmaların teşvik edilmesini, sermaye piyasalarında kurumsal yatırımların gelişmesini ve bu piyasalarda işlem gören yatırım araçları arasında benzer vergilendirme esasları benimsenmesini sağlamak amacıyla raporumuzda açıklanan konulardaki görüşlerimizin, vergi politikalarının belirlenmesinde dikkate alınmasında yarar olacağı düşünülmektedir.

Finansal yatırım araçları gelirlerinin vergilenmesi bugün en gelişmiş ekonomilerde bile sorun olmaya devam etmektedir. Özellikle açık kambiyo rejimine sahip ülkelerde, teknolojinin sağladığı olanaklardan da yararlanmak suretiyle, menkul sermaye çok kolaylıkla vergi yükünden kaçınılabilmekte veya vergi yükünü en aza indirebilmektedir.

Bugün OECD bünyesinde yapılan çalışmalar, sermaye piyasası araçları gelirlerinin vergilendirilmesindeki zorluğa işaret etmekte ve uygulanabildiği durumlarda kaynakta kesinti (stopaj) yöntemini tasarrufların ülke dışına çıkmasına yol açmayacak en uygun yöntem olarak belirlemektedir.

Avrupa Birliği, üye ülkeler arasındaki sermaye hareketlerinden elde edilen gelirin asgari bir stopaj oranı ile vergilenmesini veya sağlanan gelirlerle ilgili olarak üye ülkeler arasında bilgi değişimini alternatifli olarak uygulamak yönünde Birlik politikası oluşturmaktadır.

Sermaye gelirlerinin nihai olarak kaynakta kesinti (stopaj) yoluyla vergilenmesiyle yetinilerek ayrıca beyanname zorunluluğu getirilmemesi, özellikle bireysel yatırımcılar bakımından önemli bir kolaylık olarak görölmektedir. Bu nedenle, özellikle gerçek kişi yatırımcılar ayrıca beyanname suretiyle oluşacak vergi yükünü hesaplama zahmetinden kurtulmakta ve daha hızlı yatırım tercihlerinde bulunabilmektedir.

Bugüne kadarki uygulamalar göstermiştir ki beyanname verme mükellefiyeti özellikle bireysel yatırımcılar açısından halen bir külfet olmaya devam etmektedir. Beyanname verme mükellefiyetinin hangi durumlarda başladığının tespitine ilişkin karmaşık mevzuat yapısı hata yapma riskini artırmaktadır.

Çalışmamızın genelinde sırasıyla, ülkemizde para ve sermaye piyasaları ile sermaye piyasası faaliyetinde bulunan finansal kurumların son durum itibariyle tabi oldukları vergilendirme rejimi, finansal piyasaların geliştirilmesi amacıyla uygulanabilecek vergi politikaları ele alınmiştır.

Ülkemizdeki vergi mevzuatı özellikle son yıllarda ekonomik krizlerin ve olağanüstü durumların sonucu olarak kısa vadeli çözüm arayışlarını içerecek şekilde düzenlenmiştir. Bu çalışmamızda, bu husus dikkate alınarak kısa vadede sermaye piyasalarımızı iyileştirici veya geliştirici nitelikte ve yapısal çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Unutmamak gerekir ki; benimsemiş bulunduğumuz serbest piyasa ekonomisi modelinde, ağırlıklı olarak KOBİ'lerden oluşan girişimcilerimizin ihtiyaç duyduğu uzun vadeli kaynağı sağlama gibi son derece önemli işleve sahip sermaye piyasasının gelişmesi, her şeyden önce;

- Büyüme hızının arttırılmasında,
- İstihdam sorunun çözümünde,

- Özelleştirme hamlelerinin başarıya ulaştırılmasında,
- Kamunun borçlanma sorununun çözümünde önemli rol oynayacaktır.

Para ve sermaye piyasalarının vergilendirilmesi ile ilgili önerileri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

Vergileme Sistemi

- Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları üzerinden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesinde ortaya çıkan çelişkilerin giderilmesini teminen, sermaye piyasası araçlarının tanımı bakımından vergi mevzuatı ile sermaye piyasası mevzuatı arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, sermaye piyasası mevzuatında yer alan "Sermaye Piyasası Araçları" tanımına Gelir Vergisi Kanununda da aynen yer verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.
- Para ve sermaye piyasalarının karakteristik özelliklerini ve yatırımcı tercihlerini dikkate alan, para ve sermaye piyasasının gelişmesine yönelik düzenlemeler içeren bir vergi yapısına gerek bulunmaktadır.
- Verginin, yatırım kararlarında belirsizlik yaratan değişken bir faktör olmaktan çıkarılmasına yönelik mekanizmaların vergi sistemi içerisinde yer alması gerekmektedir. Bu amaçla kurulacak vergileme sistematığı hem enflasyondan arındırılmış gerçek geliri vergilendirmeli hem de yatırımcı kararlarını herhangi bir yatırım aracı lehine veya aleyhine yöneltmemelidir. Yatırımcı, vergisel avantajı veya dezavantajı nedeniyle değil her bir yatırım aracının kendi özelliklerine dayanarak alternatif yatırım araçları arasında tercihini yapabilmelidir.
- Özellikle küçük ölçekli yurt içi tasarrufların para ve sermaye piyasalarına kanalize edilerek ülke ekonomisine yararlı bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak bakımından, stopaja tabi tutulması mümkün olan menkul sermaye gelirlerinin nihai vergi yerine geçen stopaj suretiyle vergilendirilmesi ve bu şekilde vergilendirilen gelirlerin beyanname dışında tutulmasının kısa vadede en uygun vergi politikası olduğu düşünülmektedir.

- Aynı karakterdeki gelirler bakımından enflasyondan arındırma, istisna ve beyan eşiği uygulama esaslarındaki farklılığın kaldırılması, yatırımcıların tercihlerini olumlu yönde etkileyecek ve sermaye piyasalarının daha akışkan bir şekilde çalışmasını sağlayacaktır.

Para ve Sermaye Piyasası Araçlarının Vergilendirilmesi

Vergi mevzuatımız içerisinde para ve sermaye piyasası araçlarının vergilendirilmesi, ayrı bir bölüm olarak ele alınmalı ve vergileme sistemi basit, anlaşılabilir bir yapıya kavuşturulmalıdır. Raporumuzun önceki bölümlerinde açıklanan makro hedefler ve temel ilkeler çerçevesinde somut önerilerimize ilişkin özet tablolara, vergi gelirleri açısından oluşabilecek parasal etkileri ile birlikte aşağıda yer verilmektedir.

MEVDUAT FAİZLERİ		
(ÖFK Kar Payları, Para Piyasası Faiz Gelirleri ve Teşkilatlanmış Borsalar Dışında Gerçekleştirilen Vadeli Döviz İşlemleri Dahil)		
	Mevcut Durum (Mevduat, ÖFK, Para Piyasası)	Önerilen
TAM MÜKELLEFLER KURUM	<p>-Stopaja Tabi.</p> <p>TL Vadesiz ve İhbarlı Hesaplar, %18</p> <p>TL 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplar, %18</p> <p>TL 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar, %16</p> <p>TL 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %12</p> <p>TL 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplar, %7</p> <p>DTH vadesiz, %24</p> <p>DTH 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %24</p> <p>DTH 1 yıldan uzun vadeli hesaplar, %18</p> <p>-Kurumlar Vergisi % 30 (2004 Yılı için %33).</p>	<p>Yürürlük Tarihi: 01.01.2006</p> <p>Stopaja Tabi, %10.</p> <p>Vadeye göre stopaj oranında farklılaştırma yok.</p> <p>TL / DTH ayrımı yok.</p> <p>Kurumlar Vergisi %30.</p>
DAR MÜKELLEFLER KURUM	<p>-Stopaja tabi.</p> <p>TL Vadesiz ve İhbarlı Hesaplar, %18</p> <p>TL 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplar, %18</p> <p>TL 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar, %16</p> <p>TL 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %12</p> <p>TL 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplar, %7</p> <p>DTH vadesiz,%24</p> <p>DTH 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %24</p> <p>DTH 1 yıldan uzun vadeli hesaplar, %18</p> <p>-Kurumlar Vergisine tabi değil.</p> <p>-Stopaj nihai vergidir.</p>	<p>Yürürlük Tarihi: 01.01.2006</p> <p>Stopaja Tabi, %10.</p> <p>Vadeye göre stopaj oranında farklılaştırma yok.</p> <p>TL / DTH ayrımı yok.</p> <p>Kurumlar Vergisine tabi değil.</p> <p>Stopaj nihai vergidir.</p>

MEVDUAT FAİZLERİ		
(ÖFK Kar Payları, Para Piyasası Faiz Gelirleri ve Teşkilatlanmış Borsalar Dışında Gerçekleştirilen Vadeli Döviz İşlemleri Dahil)		
	Mevcut Durum (Mevduat, ÖFK, Para Piyasası)	Önerilen
TAM MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİ	-Stopaja tabi. TL Vadesiz ve İhbarlı Hesaplar, %18 TL 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplar, %18 TL 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar, %16 TL 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %12 TL 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplar, %7 DTH vadesiz %24 DTH 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %24 DTH 1 yıldan uzun vadeli hesaplar, %18 - Beyan edilmez	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Vadeye göre stopaj oranında farklılaştırma yok. TL / DTH ayrımı yok.
DAR MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİ	-Stopaja Tabi. TL Vadesiz ve İhbarlı Hesaplar, %18 TL 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplar, %18 TL 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar, %16 TL 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %12 TL 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplar, %7 DTH vadesiz, %24 DTH 1 yıla kadar vadeli hesaplar, %24 DTH 1 yıldan uzun vadeli hesaplar, %18 -Stopaj nihai vergidir. -Beyan edilmez.	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Vadeye göre stopaj oranında farklılaştırma yok. TL / DTH ayrımı yok. Beyan edilmez.

MEVDUAT FAİZLERİ		
(ÖFK Kar Payları, Para Piyasası Faiz Gelirleri ve Teşkilatlanmış Borsalar Dışında Gerçekleştirilen Vadeli Döviz İşlemleri Dahil)		
	Mevcut Durum (Mevduat, ÖFK, Para Piyasası)	Önerilen
PARASAL ETKİ	2003 yılı mevduat faizleri / ÖFK kar payları gelirlerinden elde edilen toplam vergi 3.500 trilyon TL'dir. Önerilen tevkifat oranları 2003 yılı içerisinde uygulansaydı elde edilecek toplam vergi geliri tahmini 2.200 trilyon TL olacaktır.	

REPO GELİRLERİ		
	Mevcut Durum	Önerilen
TAM MÜKELLEF KURUM	-Stopaja Tabi, %22. -Kurumlar Vergisi, %30 (2004 Yılı için %33).	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Kurumlar Vergisi %30.
DAR MÜKELLEF KURUM	-Stopaja tabi, %22. -Kurumlar Vergisine tabi değil. -Stopaj nihai vergidir.	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Kurumlar Vergisine tabi değil. Stopaj Nihai Vergidir.
TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	-Stopaja tabi, %22. -Beyan edilmez	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Beyan Edilmez.
DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	-Stopaja Tabi, %22. -Stopaj nihai vergidir. -Beyan edilmez.	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Stopaj Nihai Vergidir. Beyan Edilmez.
PARASAL ETKİ	Mevcut vergileme sisteminde 2003 yılında gerçek kişilerden elde edilen toplam vergi 350 Trilyon TL'dir. Önerilen tevkifat oranı 2003 yılı içinde uygulansaydı bu tutar tahmini 160 trilyon TL olacaktır.	

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI FAİZ GELİRLERİ			Önerilen
	Mevcut Durum		
	HB/DT (TL, Döviz Endeksli, Eurobond)	DİĞER (Finansman Bonusu, Özel Sektör Tahvili, vb.)	Hepsi Dahil
TAM MÜKELLEF KURUM	-Stopaja tabi (% 0). -Kurumlar Vergisi %33	-Stopaja tabi, %10. -Kurumlar Vergisi %33	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Kurumlar Vergisi %30 (2004 yılı için %33).
DAR MÜKELLEF KURUM	-Stopaja tabi (% 0). -Kurumlar Vergisine tabi değil. -Stopaj nihai vergidir	-Stopaja tabi, %10. -Kurumlar Vergisine tabi değil. -Stopaj nihai vergidir.	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006 Stopaja Tabi, %10. Kurumlar Vergisine tabi değil. Beyan edilmez.

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI FAİZ GELİRLERİ		
	Mevcut Durum	Önerilen
HB/DT (TL, Döviz Endeksli, Eurobond)	<p>-Stopaja tabi (% 0).</p> <p>-Enflasyon indirimi uygulanır.</p> <p>-İndirimden sonraki tutar, stopaja tabi tutulmuş, diğer beyana tabi menkul sermaye iratları, gayrimenkul sermaye iratları ve birden fazla işverenden alınmış ücretlerle birlikte 14 milyar TL'yi aşarsa gelirin tamamı beyan edilir.</p> <p>-26.07.2001-31.12.2004 tarihleri arasında ihraç edilen hazine bonusu ve devlet tahvillerinden elde edilen faiz gelirlerinin indirim oranı uygulamasından sonra, alım-satım kazançlarının ise endeksleme uygulamasından sonra kalan tutarları toplamının 121.794.000.000 TL'si (2003 yılı için), gelir vergisinden istisnadır. (Yeniden değerlendirme oranına göre hesaplandığından 2004 yılı tutarı henüz belirlenmemiştir.)</p>	Hepsi Dahil
TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	<p>-Stopaja tabi, % 10.</p> <p>-Enflasyon indirimi uygulanır.</p> <p>-İndirimden sonraki tutar, stopaja tabi tutulmuş, diğer beyana tabi menkul sermaye iratları, gayrimenkul sermaye iratları ve birden fazla işverenden alınmış ücretlerle birlikte 14 milyar TL'yi aşarsa gelirin tamamı beyan edilir.</p>	Yürürlük Tarihi: 01.01.2006
		Stopaja Tabi, %10. Beyan edilmez.

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI FAİZ GELİRLERİ			
	Mevcut Durum	Önerilen	
DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	<p>HB/DT (TL, Döviz Endeksli, Eurobond)</p> <p>-Stopaja tabi (% 0). -Enflasyon indirimi uygulanır. -İndirimden sonraki tutar, stopaja tabi tutulmuş, diğer beyana tabi menkul sermaye iratları, gayrimenkul sermaye iratları ve birden fazla işverenden alınmış ücretlerle birlikte 14 milyar TL'yi aşarsa gelirin tamamı beyan edilir. -26.07.2001 - 31.12.2004 tarihleri arasında ihraç edilen hazine bonusu ve devlet tahvillerinden elde edilen faiz gelirlerinin indirim oranı uygulamasından sonra, alım-satım kazançlarının ise endeksleme uygulamasından sonra kalan tutarları toplamının 121.794.000.000 TL'si (2003 yılı için), gelir vergisinden istisnadır. (Yeniden değerlendirme oranına göre hesaplandığından 2004 yılı tutarı henüz belirlenmemiştir.)</p>	<p>DİĞER (Finansman Bonusu, Özel Sektör Tahvili, vb.)</p> <p>-Stopaja tabi, %10. -Stopaj nihai vergidir. -Beyan edilmez</p>	<p>Hepsi Dahil</p> <p>Yürürlük Tarihi: 01.01.2006</p> <p>Stopaja tabi, %10. Stopaj nihai vergidir. Beyan edilmez.</p>

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI FAİZ GELİRLERİ		
	Mevcut Durum	Önerilen
	HB/DT (TL, Döviz Endeksli, Eurobond)	DİĞER (Finansman Bonusu, Özel Sektör Tahvili, vb.)
PARASAL ETKİ	<p>Mevcut durumda 2003 yılında HB/DT faiz gelirlerinden elde edilen gelir 187 trilyon TL'dir. Önerilen tevkifat oranları 2003 yılı için uygulansaydı bu tutar tahmini 1.494 trilyon TL olacaktı. Bu hesaplama, toplam 194 katrilyon TL'lik stok içinde bireysel yatırımcı ve dar mükelleflerde olan stok üzerinden yapılmıştır. Kalan kısım için kurumların mahsup imkanı bulunmakta olduğundan herhangi bir ek vergi geliri etkisi yaratmamaktadır.</p>	

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI ALIM SATIM KAZANÇLARI – MEVCUT DURUM				
	Hisse Senedi Alım Satım Kazançları	HB/DT, Eurobond Alım Satım Kazançları	Özel Sektör Tahvili Alım Satım Kazançları	MKYF Katılma Belgeleri Alım Satım Kazançları
TAM MÜKELLEFLER KURUM	-Kurumlar Vergisi %33	-Kurumlar Vergisi %33	-Kurumlar Vergisi %33	-Kurumlar Vergisi %33
DAR MÜKELLEFLER KURUM	-Kurumlar Vergisi %33 -Karin ana merkeze aktarılan kısmı %10 oranında Gelir Vergisi stopajına tabi. -Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değil.	-Kurumlar Vergisi %33 -Karin ana merkeze aktarılan kısmı %10 oranında gelir vergisi stopajına tabi. -Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değil Eurobond: İşlem Türkiye’de yapılmışsa veya Türkiye’de yapılmışsa kazançlar Türkiye’de vergilendirilir. Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değildir.	-Kurumlar Vergisi %33 -Karin ana merkeze aktarılan kısmı %10 oranında stopaja tabi. -Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değil Eurobond: İşlem Türkiye’de yapılmışsa veya Türkiye’de yapılmışsa kazançlar Türkiye’de vergilendirilir. Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değildir.	-Kurumlar Vergisi %33 -Kurumlar Vergisi %33 -Karin ana merkeze aktarılan kısmı %10 oranında stopaja tabi. -Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değil. -Beyana tabi değil.

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI ALIM SATIM KAZANÇLARI – MEVCUT DURUM			
	Hisse Senedi Alım Satım Kazançları	HB/DT, Eurobond Alım Satım Kazançları	Özel Sektör Tahvili Alım Satım Kazançları
TAM MÜKELLEF GERÇEK KIŞI	<p>-İvazsız olarak iktisap edilenler ile İMKB’de işlem gören ve 3 aydan fazla elde tutulanlar vergiye tabi değil.</p> <p>-İMKB de işlem görmeyenlerden mükellef kurumlara ait olup (1) yıldan fazla elde tutulanlar vergiye tabi değil.</p> <p>-İktisap bedeli, sadece, elden çıkarılan ay haric olmak üzere TEFE artış oranıyla endekslenir.</p> <p>-Enflasyon indirimi uygulanmaz.</p> <p>-Alım satım zararları, alım satım karlarına mahsup edilir.</p> <p>-Diğer menkul kıymet alım satım kazançlarıyla birlikte 12 milyar TL’yi aşarsa, aşan kısım beyan edilir.</p> <p>-26.07.2001-31.12.2004 tarihleri arasında ihraç edilen hazine bonosu ve devlet tahvilleri alım satım kazançlarının endeksleme sonrasında kalan kısmının, 156.505.290.000 TL’si (2004 yılı için), gelir vergisinden istisna edilmiştir.</p> <p>-Eurobond: alım satım kazançları TL bazında hesaplanır.</p>	<p>-İktisap bedeli elden çıkarılan ay haric olmak üzere TEFE artış oranında artırılabilir.</p> <p>-Enflasyon indirimi uygulanmaz.</p> <p>-Alım satım zararları, alım satım karlarına mahsup edilir.</p> <p>-Diğer menkul kıymet alım satım kazançlarıyla birlikte 12 milyar TL’yi aşarsa, aşan kısım beyan edilir.</p>	<p>-Menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerinden elde edilen kazançlar için 31.12.2004 tarihine kadar yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.</p> <p>-Fon bünyesinde stopaj yapılır; A Tipi %0, B Tipi %10.</p> <p>-Yurtdışı MKYF katılma belgelerinden elde edilen kar payları beyana tabi.</p>

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI ALIM SATIM KAZANÇLARI – MEVCUT DURUM				
	Hisse Senedi Alım Satım Kazançları	HB/DT, Eurobond Alım Satım Kazançları	Özel Sektör Tahvili Alım Satım Kazançları	
DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	<p>-İvazsız olarak elde edilenler ile İMKB'de işlem gören ve 3 aydan fazla elde tutulanlar vergiye tabi değil.</p> <p>-İMKB de işlem görmeyenlerden tam mükelleflere ait olup (1) yıldan fazla elde tutulanlar vergiye tabi değil.</p> <p>-Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değil.</p> <p>-Diğer menkul kıymet alım-satım kazançlarıyla birlikte 12 milyar TL'yi aşarsa, aşan kısım beyan edilmelidir.</p>	<p>-Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değildir.</p> <p>-Diğer menkul kıymet kazançlarıyla birlikte 12 milyar TL'yi aşarsa, aşan kısım beyan edilir.</p> <p>-26.07.2001-31.12.2004 tarihleri arasında ihraç edilen hazine bonosu ve devlet tahvilleri alım satım kazançlarının endeksleme sonrasındaki kalan kısmının, 156.505.290.000.-TL'si (2004 yılı için), gelir vergisinden istisna edilmiştir.</p> <p><u>Eurobond:</u> Stopaja tabi, %10. Stopaj nihai vergidir. Beyan edilmelidir.</p>	<p>-Kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değil.</p> <p>-Diğer menkul kıymet alım satım kazançlarıyla birlikte 12 milyar TL'yi aşarsa, aşan kısım beyan edilir.</p>	<p>MKYF Katılma Belgeleri Alım Satım Kazançları</p> <p>-Beyan edilmelidir.</p>

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI ALIM SATIM KAZANÇLARI – ÖNERİLEN	
	Hisse Senetleri, Yatırım Fonları Katılma Belgeleri (BYF Dahil), Teşkilatlanmış Borsalarda İşlem Gören TÜrev Araçlar
TAM MÜKELLEF KURUM	Yürürlük Tarihi: 01.01.2005 Stopaja tabi, %10. Kurumlar Vergisi %30 (2004 yılı için %33). (Hisse Senetleri ve Teşkilatlanmış Borsalarda İşlem Gören TÜrev Araçlar 01.01.2008 tarihine kadar %0 stopaja tabi), Yatırım Fonları Katılma Belgeleri (BYF Dahil) kalıcı olarak %0 stopaja tabi.
DAR MÜKELLEF KURUM	Yürürlük Tarihi: 01.01.2005 Stopaja tabi, %10. Beyan edilmez. (Hisse Senetleri ve Teşkilatlanmış Borsalarda İşlem Gören TÜrev Araçlar 01.01.2008 tarihine kadar %0 stopaja tabi)Yatırım Fonları Katılma Belgeleri (BYF Dahil) kalıcı olarak %0 stopaja tabi.
TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	Yürürlük Tarihi: 01.01.2005 Stopaja tabi, %10. Beyan edilmez. (Hisse Senetleri ve Teşkilatlanmış Borsalarda İşlem Gören TÜrev Araçlar 01.01.2008 tarihine kadar %0 stopaja tabi)Yatırım Fonları Katılma Belgeleri (BYF Dahil) kalıcı olarak %0 stopaja tabi.
DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	Yürürlük Tarihi: 01.01.2005 Stopaja tabi, %10. Beyan edilmez. (Hisse Senetleri ve Teşkilatlanmış Borsalarda İşlem Gören TÜrev Araçlar 01.01.2008 tarihine kadar %0 stopaja tabi), Yatırım Fonları Katılma Belgeleri (BYF Dahil) kalıcı olarak %0 stopaja tabi.

SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI ALIM SATIM KAZANÇLARI – ÖNERİLEN	
HB/DT, Eurobond, Finansman Bonosu, Özel Sektör Tahvili	Hisse Senetleri, Yatırım Fonları Katılma Belgeleri (BYF Dahil), Teşkilatlanmış Borsalarda İşlem Gören TÜrev Araçlar
PARASAL ETKİ	<p>2002 için tüm değer artış kazançları beyanından tahakkuk eden verginin 12 trilyon TL olduğu dikkate alındığında, Hisse Senetleri, Yatırım Fonları Katılma Belgeleri, Borsa Yatırım Fonları ve TÜrev Araçlar alım satım kazançlarında verginin olmaması hali, diğer sermaye piyasası araçlarında önerilen %10 oranındaki tevkifat ile telafi edilecektir. Bu öneri ile ciddi bir vergi hasılatı sağlanacaktır.</p> <p>Öte yandan, hisse senetleri, yatırım fonları katılma belgeleri ve türev araçların alım satımında satış hasılatı üzerinden, onbinde bir oranında bir vergi alınması verimli görülmemekle birlikte, zaman içerisinde, 2007 yılından sonra Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.nin (MKG) faaliyete başlaması ve yatırımcı bazında kayden izlemeye olanak sağlayacak sistemin devreye girmesi ile birlikte hisse senedi alım satım kazançları ve Teşkilatlanmış Borsalarda İşlem Gören TÜrev Araçlara ilişkin işlemlerden elde edilen gelirler üzerinden %10 oranda bir stopaj sistemi uygulanabilecektir. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasının gelişebilmesini teminen bu piyasada işlem görecektir enstrümanlardan elde edilen gelirlere 2008 yılına kadar vergi teşviklerinin sağlanması öngörülmüştür.</p> <p>Yatırım Fonları Katılma Belgeleri alım satım kazançlarında stopaj oranı kalıcı olarak %0 olarak belirlenmiş olmakla beraber, fon bünyesinde (B tipi) %10 stopaj yapılmak suretiyle vergi geliri elde edilecektir.</p>

MENKUL KIYMET YATIRIM FONLARI VE ORTAKLIKLARI, GYO, GSYO, vb.		
	Mevcut Durum	Önerilen
	(B) TİPİ	(A) VE (B) TİPİ
TAM MÜKELLEF KURUM	Stopaja Tabi, %10. Kurumlar Vergisi %0.	Yürürlük Tarihi: 01.01.2005 MEVCUT DURUMA DEVAM EDİLMESİ
PARASAL ETKİ	Bu fon ve ortaklıkların, portföylerinde ortalama %3 oranında hisse senedi bulunmakta olup, kalanı HB/DT ve repodan oluşmaktadır. 2003 yılında bunlardan elde edilen vergi geliri 500 trilyon TL'dir. Mevcut durum değişmediğinden parasal etki nötr olup, bu fonların vergi geliri katkısı devam edecektir. Birçok ülkede milli gelirin yarısına yaklaşan bu fonların dünyadaki portföy büyüklüğü 16 trilyon USD'ye ulaşmış olup, ülkemizdeki mevcut 16 milyar USD tutarındaki büyüklüğün en kısa sürede 100 milyar USD'ye ulaşması hedeflenmelidir.	

ÖNERİLERİN TOPLAM VERGİ GELİRLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ		Önerilere Göre 2003 Yılında Elde Edilebilecek Vergi Gelirleri
MEVDUAT	AÇIKLAMA	2003 Yılı Vergi Gelirleri
REPO	(Gerçek Kişiler)	3.500 Trilyon
YATIRIM FONLARI VE ORTAKLIKLARI	Yatırım Fonları Portföy Büyüklüğü Ekim/2004-16 Milyar \$	350 Trilyon
HB / DT FAİZLERİ	31/12/2003 İç Borç Stoku 194 Ktrn Kamu 93 Ktrn Piyasa 101 Ktrn Gerçek Kişi ve Yurtdışı Yerleşikler 37 Ktrn	500 Trilyon (*) 500 Trilyon
DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI (HİSSE SENEDİ A/S KAZANÇLARI DAHİL)	2002 Mükellef 13.498 Kişi Beyan Edilen 39,9 Trilyon	187 Trilyon
TOPLAM		2.200 Trilyon 160 Trilyon 4.549 Trilyon
		1.494 Trilyon (Gerçek Kişi ve Yurtdışı Yerleşikler üzerinden hesaplanmıştır)
		Tahmin edilemiyor. 4.354 Trilyon

(*) (B) Tipi Yatırım Fonları ve Yatırım Ortaklıkları bünyesinde %10 oranında stopaj uygulaması yapılmaktadır. Mevcut duruma göre bir değişiklik önerilmemiş olması nedeniyle parasal etki nötr olup, bu fonların vergi geliri katkısı aynı tutarlarda devam edecektir.

Kurumlar Vergisi ve Hisse Senedi Kar Payları

Kurumlar vergisi oranında indirimle gidilmesi, ülkemizi global fon akımlarında rekabetçi bir ortama sokacaktır. Özellikle doğrudan yabancı sermayenin ülkemize çekilmesi bakımından, kurumlar vergisi oranında önemli ölçüde indirimle gidilmesi gerekli ve önemlidir.

Bu indirim aynı zamanda temettü verimliliğini artıracığından uluslararası portföy yatırımlarının da ülkemize yönelmesini sağlayacaktır.

Böylece, yabancı fonların krizlere gebe sıcak para şeklinde borç finansmanından ziyade bu sakıncaları taşımayan, kar-zararı paylaşan özsermaye finansmanına yönelmeleri sağlanmış olacaktır. Gelişmekte olan ülkelerin küreselleşmeden en sağlıklı bir şekilde yararlanmaları için önerilen ve Dünya Bankası'nca da dikkate çekilen strateji budur.

Kurumlar vergisi oranı İrlanda'da aktif gelirlerde %12,5, pasif gelirlerde %25 olarak uygulanmaktadır. Özellikle rakiplerimiz olan Doğu Avrupa ülkelerinde – ki bu ülkeler doğrudan yabancı sermayeyi ülkelere çekmektedirler. – kurumlar vergisi oranları (Macaristan %16, Polonya %19, Bulgaristan %19,5) ülkemize göre oldukça düşüktür.

Hisse senetleri elden çıkarılmadığı sürece elde edilecek tek gelir temettülerdir. Uzun vadeli yatırımcılar için hisse senedi yatırımın amacı aynen faizli araçlarda olduğu gibi düzenli kar payı alabilmektir. Bu nedenle şirketlerin ve genel olarak borsaların performansının değerlendirilmesinde temettü verimi büyük önem arz etmektedir.

En gelişmiş sermaye piyasalarına sahip olan ABD'de, ekonominin canlandırılması amacıyla temettülerin 10 yıl süreyle beyan dışı tutulmasına ilişkin olarak son dönemde yapılan düzenleme son derece dikkat çekici ve ülkemiz açısından tam mükellefiyete tabi olanlar için örnek alınması gereken bir uygulamadır.

Bireysel Emeklilik Sistemi

Sermaye piyasasının en önemli sorunlarından birisi kurumsal yatırımcı eksikliğidir. Bireysel emeklilik sisteminin bu eksikliğin giderilmesinde önemli rol oynayacağına inanılmaktadır. Ancak, bu sisteme dahil olacak kişilerin çoğunlukla orta ve üst düzey gelir grubuna sahip kişilerden oluşacağı ve katkı paylarının belirli bölümünün işverenlerce karşılanabileceği dikkate alındığında, matrahtan indirilebilecek tutar olarak belirlenen miktarın son derece yetersiz olduğu sonucuna varılmakta, bu teşvikle sistemin başarılı olacağından ciddi endişe duyulmaktadır.

Bakanlar Kurulu yetkisi ile %10 olan indirim oranı, bu aşamada iki katı esas alınarak %20 olarak uygulamaya başlanmalı ve buna ilaveten indirim konusu yapılacak katkıların yıllık toplamının asgari ücretin yıllık tutarını aşamayacağına ilişkin hüküm kaldırılmalıdır.

Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları

Gayrimenkul yatırımlarının teşvik edilebilmesi, bu ortaklıkların ülke ekonomisine katkılarının artırılması ve hedeflenen yatırım projelerinin daha verimli bir şekilde hayata geçirilebilmesini teminen bu ortaklıklar için;

- Katma değer vergisi oranının konut yapı kooperatiflerinde olduğu gibi 1 sayılı liste içinde değerlendirilerek %1 olarak uygulanmasının,
- Tapu harcı oranının daha düşük oranda uygulanmasının sektörün gelişimi için yararlı olacağı düşünülmektedir.

Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları

Ülkemizde de girişim sermayesi yatırımlarının geliştirilmesi için,

- Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları (GSYO)'nın dağıttıkları kar payları ile GSYO hisse senetlerinin alım satımından kaynaklanan kazançların vergi istisnası kapsamına dahil edilmesinin,
  - GSYO'ların iştirak ettiği teknoloji ağırlıklı girişim şirketlerine kurumlar vergisi istisnası getirilmesinin,
- uygun olacağı düşünülmektedir.

İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler

İpoteğe dayalı menkul kıymetlerin vergi karşısındaki durumunun belirlenmesi amacıyla, bu menkul kıymetlerin hazine bonoları ve devlet tahvilleri ile benzer esaslarda vergilendirilmesi, yapılan işlemlerde damga vergisi ve BSMV istisnası getirilmesi uygun olacaktır.

İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank)

Takasbank Para Piyasası: Bankaların gerek kendi aralarında yaptıkları para alış-verişlerinde, gerekse de TCMB bünyesindeki Bankalararası Para Piyasasında yaptıkları işlemlerde stopaj yükümlülüğü olmamasına rağmen, banka ve aracı kurumların üyesi olduğu Takasbank Para Piyasası işlemlerinden elde edilen faiz gelirlerine uygulanmakta olan stopaj, piyasalardaki kaynak maliyetleri arasında bir dengesizlik oluşturmakta ve Takasbank Para Piyasasındaki işlem hacmi ve likiditeyi olumsuz bir şekilde etkilemektedir.

Takasbank Para Piyasası işlemlerinden elde edilen faiz gelirlerinin stopaja tabi tutulması ile ilgili olarak mevcut uygulamanın;

Piyasadan nihai olarak faiz geliri elde edenlerin, tüzel kişi ve gerçek kişi şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulması ve piyasa üyesi olan banka ve sermaye piyasası kurumlarının elde ettikleri faiz gelirlerinden %0 oranında tevkifat yapılması, faiz geliri elde eden diğer gerçek ve tüzel kişiler için ise mevduat faizleri için önerilen stopaj oranında nihai vergileme sisteminin uygulaması,

şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Ödünç Menkul Kıymet İşlemleri: Ödünç menkul kıymet işlemlerinden elde edilen gelirlerin nihai olarak kaynakta kesinti (stopaj) yoluyla vergilenmesiyle yetinilmesi, stopaj oranının %10'u aşmayacak şekilde belirlenmesi ve bu şekilde vergilendirilen gelirler için ayrıca beyanname zorunluluğu getirilmemesi, yatırımcılar bakımından önemli bir kolaylık olarak görülmektedir

Yatırımcıları Koruma Fonu

Sermaye Piyasası Kanununda yapılan değişiklikle kurulan "Yatırımcıları Koruma Fonu", özellikle küçük yatırımcıların aracı kurumların mali durumlarının bozulması nedeniyle zarara uğramalarının önlenmesi, bu piyasadaki yatırımcıların aracı kuruluşlardan kaynaklanan risklere karşı korunması ve bu sayede sermaye piyasalarına olan güvenin artırılması amacıyla kurulmuştur.

Fon tarafından yapılan ödemelerden tahsil edilen tahsil harcına ilişkin uygulamada karşılaşılan farklılıkların giderilmesini teminen, Fonun her türlü vergi resim ve harçtan muafiyetine ilişkin olarak Sermaye Piyasası Kanununda yer alan düzenleme ile Harçlar Kanununu uyumlu hale getirecek düzenleme yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Finansal İş ve İşlemlerdeki Diğer Vergisel Yükümlülükler

Damga Vergisi: Sermaye piyasası işlemlerinde aracılık maliyetlerinin yüksek olduğu ve durumun dolaylı yoldan sermaye piyasasına olan talebi de olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Bu çerçevede, sermaye piyasasında işlem maliyetlerini düşürmek amacıyla sermaye piyasası işlemlerinden alınan Damga Vergisinin kaldırılması gerektiği görüşünderiz.

BSMV: Sermaye piyasasında işlem maliyetlerini düşürmek amacıyla, BSMV'nin kaldırılması ve finansal hizmetlerin KDV'den müstesna tutulması uygulamasına gidilerek AB mevzuatı ile uyum sağlanmalıdır. Ancak, söz konusu kanun değişikliği gerçekleştirilene kadar her ikisi de işlem vergisi niteliğinde olan KDV ve BSMV uyumlaştırılmasının yapılması ve BSMV ile KDV arasında mahsup sisteminin işletilmesine olanak sağlanması gerekmektedir. Bu yöntemle elde edilecek ilave gelir, ticari kazancı ve dolayısıyla kurumlar ve gelir vergisi matrahlarını artıracığından Devletin gelir kaybı söz konusu olmayacaktır.

Harçlar: Mali sektörde faaliyet gösteren kurumların kamu otoritelerinden aldıkları izin ve faaliyet belgelerinin her biri için yıllık olarak ödenmekte olan harçların, sadece izin ve faaliyet belgesinin

alınmasında bir defaya mahsus olarak ödenmesi finansal sektörün aracılık maliyetlerini düşürecektir.

SSDF: Sivil savunma giderlerinin bütçeden karşılanmasından yola çıkarak; sivil savunma fonu gelirlerinin de bütçede yer alan vergi gelirlerinden karşılanarak, bu maliyetin toplumun tüm kesimlerine yansıtılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Diğer Hususlar

Değerleme Esasları: Vergi Usul Kanununun 279. maddesi uyarınca maliyet bedeliyle değerlendirilecek yatırım fonları katılma belgeleri için fon portföylerinin en az %51'inin Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşturulması zorunluluğuna ilişkin oranın, sermaye piyasası mevzuatında halen %25 olarak uygulandığı dikkate alınarak %25'e indirilmesi ve böylece katılma belgelerinin alış bedeliyle değerlendirilebilmesi uygun olacaktır.

Emisyon Primleri: Sermaye artırımları yoluyla halka açılmayı özendirmek amacıyla emisyon primlerinin herhangi bir süreyle sınırlı olmaksızın vergi dışında bırakılması uygun olacaktır.

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
Büyükdere Caddesi No:173
1. Levent Plaza A Blok Kat:4
1. Levent 34394 İSTANBUL
Telefon: 212-280 85 67
Faks: 212-280 85 89
İnternet sitesi: www.tspakb.org.tr
e-posta: tspakb@tspakb.org.tr

ISBN 975-6483-13-X